

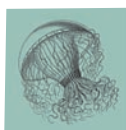


VICENÇ M. ROSSELLÓ

per Carles Sanchis Ibor

VICENÇ M. ROSSELLÓ I VERGER COMENÇÀ A RECÓRRER EL LITORAL A LES DARRERIES DELS CINQUANTA, EN UN PAÍS QUE LLAVORS ERA 'TERRA IGNOTA' ALS TRACTATS DE GEOGRAFIA. DAVANT LES DIFICULTATS POLÍTIQUES I MATERIALS QUE ENTREBANCAVEN LA RECERCA, ASSUMÍ L'ACTIVITAT CIENTÍFICA COM UN COMPROMÍS PERSONAL DEVERS LA SOCIETAT I COMENÇÀ A IMPARTIR, A LES AULES I SOBRE ELS PAPERS, LLIÇONS DE PRUDÈNCIA, RIGOR I ESPERIT CRÍTIC. EL SEU MESTRATGE, AL LLARG DE QUATRE DÈCADES, ESTÀ DARRERE NOMBROSOS TREBALLS D'ESTUDI DEL PAÍS: DE LA SEUA TOPONÍMIA I CARTOGRAFIA, LES CIUTATS I LES HORTES, LES MUNTANYES, ELS AIGUAMOLLS I LES COSTES. PER LA SEUA FORMACIÓ I PRODUCCIÓ, A CAVALL ENTRE LES LLETRES I LES CIÈNCIES DE LA NATURA, ROSSELLÓ ENS RETRAU L'ESSÈNCIA DE L'HUMANISME.

«SI HI HA GEOGRAFIA,
LA GEOGRAFIA ESTÀ A LES COSTES»



Vicenç M. Rosselló i Verger arribà a la geografia de retruc i diu que aplegà a València per una carambola. Ha contat més d'una vegada com hagué d'abandonar els estudis de ciències naturals a Barcelona per tornar a la Mallorca natal a guanyar-se la vida i com, més tard, pogué llicenciar-se a València aprofitant que una germana seua ja vivia ací.

També afirma que la seua obra científica ha estat un camí un tant atzarós, que s'ha vist forçat a cobrir determinats aspectes per omplir llacunes: "he hagut d'exercir moltes suplències". No dubte de la seua paraula, però la varietat dels temes que ha tractat demostra una preparació avui inusual –ho serà més en el futur. En un temps en què parlar del saber enciclopèdic té un to pejoratiu, Vicenç Rosselló creu en la geografia com a ciència d'interrelacions, amb incardinacions en totes les altres ciències, necessàriament invasora i envaïda.

Però, els plans d'estudi van en un altre sentit i assisteix, a la fi de la seua carrera docent, al divorci acadèmic entre la geografia i la història, una esclota oberta entre les lletres i les ciències de la terra. Les universitats, m'apunta, segueixen cada vegada més el model nord-americà, "anem camí de produir enginyers de fer fines-tres, experts en portes...", microespecialistes. No li falta raó. Però tampoc no li faltaran deixebles.

Tinc entès que el seu interès per les ciències de la terra és més causal que casual. Conte'm d'on vé?

Mon pare era afeccionat a la geologia. S'havia passat mitja vida recollint fòssils a Sant Joan, en la seua etapa de mestre. Es dedicava a conduir les excursions escolars a cercar fòssils, com una mena de competició entre els alumnes a la recerca de jaciments. Era una època en què les idees del mestre podien mobilitzar tot un poble. Posseïa una col·lecció completíssima de la zona central de l'illa i feia també cartografia geològica. Tenia contacte amb Paul Fallot, que el visitava de vegades, i amb Darder Pericas, més assíduament. Tots dos li ajudaven a classificar els fòssils. Ell, malgrat l'aïllament i la llunyania dels centres universitaris, tenia la idea de completar els dos grans mapes de geologia de Mallorca, la serra de Tramuntana que

havia fet Fallot i les serres de Llevant, estudiades per Darder. Va quedar el centre sense fer i la seua dèria era anar completant aquest buit, que era molt més complicat. En aquell moment es començava a saber quina era la fase dels plegaments i només poder distingir dos nivells dins el miocè era un luxe. La meua idea, en definitiva, no era fer aquesta geologia, però era una manera d'acostar-me a un tema que ja coneixia. Tot el panorama de les ciències de la terra o les ciències de la natura m'era atractiu.

Abans de viatjar a València ja havia conegut Manuel Sanchis Guarner, després company molts anys a la universitat. Com fou això?

Sanchis Guarner estava allí desterrat. Havia passat més d'un any a la presó de Montolivet i després, potser gràcies a les seues influències clericals, l'alliberaren i l'enviaren a Mallorca. No sé si era un desterrament oficial o era simplement un convingut "veste'n d'ací i no causes problemes". El cas és que el vaig conèixer a casa de la família Moll, ell treballava cada dia allí al diccionari i jo era amic dels fills de Francesc de Borja. Però vam entrar més en contacte quan jo

feia la tesi doctoral. Ell ja estava a València i jo anava a consultar-li coses, fonamentalment de toponímia. A la Universitat, la relació amb ell fou després un afer diari per qüestions d'informació sobre el País Valencià. En aquest sentit, una cosa que la gent no li ha reconegut a Sanchis Guarner és que va fer de pont entre dues generacions que estaven absolutament separades; ell va comunicar una erudició –que li venia del seu oncle canonge i la seua biblioteca– que altres no hi tenien o es van guardar. Ara no tenim un Sanchis Guarner a qui puguem demanar què hi ha d'açò o d'aquella altra cosa. Però, afortunadament, potser les bibliografies ens resolen un poc aquest problema.

Supose que la investigació, als anys que vostè començava, havia d'ensopegar amb moltes dificultats?

Sí. D'informació o bibliografia no en teníem res. Absolutament res. Jo recorde el primer llibre de geo-

**«EL MÉS TERRIBLE ÉS QUE
NO HI HA HAGUT MAI UNA IDEA
CLARA DE QUÈ FER AMB
L'OCUPACIÓ DEL LITORAL,
NO HI HA DECLARACIÓ NI LLEI
QUE DIGA SI AÇÒ POT ACABAR
ALGUN DIA, SI TÉ LÍMITS.»**

morfologia litoral que va entrar en aquesta casa, l'any 1962, quan encara érem al *Palomar* –l'antic seminari de geografia al darrer pis de l'edifici del carrer de la Nau. És fàcil de recordar: l'autor es deia William William i el llibre *Coastal changes*. Fou la primera obra que vaig llegir sobre geomorfologia litoral. Aquest home és un cas interessant: havia estat en el desembarcament dels aliats a Sicília, durant la Segona Guerra Mundial, quan les tropes americanes topetaren amb una barra submarina en què quedaren encallats i foren metrallats com a gossos. Hi havien fet una operació amfíbia per saber quin pas podien seguir les barcases, però aquell mateix vespre la barra va canviar de posició i quedaren atrapats. Per aquesta raó es va crear un institut d'investigació on William hi treballà. Les guerres solen tenir aquestes coses. Però bé, tornant a la pregunta, la veritat és que en aquell temps entrar amb un llibre estranger en Espanya era una operació titànica. Havies de tenir una persona que te'l portara amagat en una maleta. Tampoc no hi havia manera de pagar-los. Fins els anys setanta, finals dels setanta més aviat, no començarem a disposar de bibliografia estrangera. Treballàvem en la puríssima índia. Jo vaig tenir la sort de contactar amb Karl Butzer molt prompte i a través de les seues coses vaig poder posar-me un poc al dia. La bibliografia francesa entrava per tradició, però vaja, teníem un handicap molt fort.



Sense oblidar les dificultats d'aquella època, ara, en comparança a la situació present, alguns tenim una imatge d'una recerca més pura o romàntica.

Es treballava d'una altra manera. En uns contextos més voluntaristes, amb menys afany de traure'n un profit més immediat. Efectivament, era la recerca romàntica que fas perquè passes gust i no et preocupes de les hores que hi dediques ni dels diners que hi poses –que n'hi posàvem més d'una vegada–, no et preocupes que te paguen les dietes, la gasolina, els viatges... Però des del punt de vista de les possibilitats reals, eren molt limitades.

Els resultats de la investigació se'n devien ressentir.

És clar, i així s'expliquen coses que han passat a la geomorfologia: hem posat noms a coses que ja en tenien i hem fet descobriments que després resulta que ja estaven fets, per exemple, la presència de forats de dissolució fora del món kàrstic, el *piping* o subfusió, estava descobert i contradescobert i en canvi ací ho “descobrírem”. Encara que és meritori o interessant haver-ho “descobert”, si haguérem tingut una mica d'informació, d'intercanvi, s'hauria avançat molt de temps.

Al llarg de la seua carrera, vostè ha tocat pràcticament tots els temes de la geografia –i alguns més. Ha seguit un camí pensat o s'ha deixat portar?

En la qüestió de la investigació he anat moltes vegades a toms, t'espenten d'un costat, t'espenten de l'altre, caus d'ací, caus d'allà, i a més –ho he dit moltes vegades– he hagut d'exercir tantes suplències! Un ha hagut de tapar forats: jo mateix m'he arribat a preguntar si faig geografia física també per suplència; perquè llavors no hi havia cap geògraf físic a Espanya. Jo no dic que aquest camp no l'haguera obert ningú, però potser haurien passat deu anys més. En una societat normal no seria així, però hem portat tants anys d'endarreriment.

Però, de segur que deu tenir debilitats o preferències, potser espais o paisatges que l'hagen captivat?

La investigació no m'ha dut a llocs concrets; ara, si em diu temes que m'han agradat.... Ací sí, la cartografia portolana era una espina que jo portava clavada. No que no l'haguera feta jo, sinó que ningú no l'haguera feta, que no hi haguera una investigació d'una certa importància. En quatre llocs ho despatxaven tot parlant del gran Cresques, però ningú no s'havia tirat a la cara un mapa d'Abraham Cresques. I no parlem de documentació. Estic molt content d'haver-ho fet.

Per un moment, pensava que anava a parlar-me de la toponímia...

La toponímia, en un moment determinat, aquí a València, la vaig treballar perquè no quedava més remei. Ara està tot en marxa i ja no hi faig falta. Però, potser jo sóc un filòleg frustrat, també. Això ho he heretat de mon pare, ell també tenia dèries de lingüista. Mon pare va estar en tot l'embolic de les llengües internacionals, va ser president del Centre Esperantista de les Illes i tenia correspondència de mitja Europa. Després es va desenganyar de l'esperanto i es va passar al llatí, al llatí sense flexió. Era un llatí amb tots els noms en ablatiu singular i en nominatiu plural i les terminacions verbals sempre en infinitiu. Era sempre millor que la cosa artificial de l'esperanto. O siga que la cosa eixa lingüística també l'he viscuda en certa manera. Aquesta preocupació de saber el perquè de les paraules la tinc incorporada des de la més primerenca infantesa: no hi ha dia que no consulte el diccionari etimològic.

Bé, als seus estudis de cartografia, de la toponímia i de la geomorfologia sempre hi apareix el litoral... Què li atrau de la costa?

És un poc curiós, jo no sóc mariner ni gran nadador. Si em demanen un lloc on passar l'estiu dic sempre la muntanya i a l'interior. No he fet el més mínim esforç per tenir una casa prop de la mar. Tanmateix, reconec que el mar és un dels plats més complets de la gastronomia geogràfica, allà on hi ha més ingredients, més variacions, més interrelacions humanes i físiques, o dit com s'explica als estudiants, on trobem la interacció de totes les esferes: atmosfera, hidrosfera, litosfera i biosfera. Açò li dóna un interès extraordinari. Si hi ha geografia, la geografia està a les costes. Açò és apassionant, simplement. Precisament per això, a mi m'agrada veure-ho amb una mica de distanciament, potser aquesta deu ser la raó per la qual no acabe de viure tranquil·lament a la costa. El soroll de la mar em posa frenètic.

Qui no siga expert en la matèria pot pensar que, avui



**«UNA COSA QUE LA GENT
NO HA RECONEGUT
A SANCHIS GUARNER ÉS QUE VA
FER DE PONT ENTRE DUES
GENERACIONS QUE ESTAVEN
ABSOLUTAMENT SEPARADES.»**

dia, la nostra costa deu ser més que coneguda... Quins camps queden per explorar en l'estudi del nostre litoral?

La geografia és immensa. Dels temes tocats es poden traure encara moltes coses, però, per exemple, els espadats del País Valencià estan verges, pràcticament verges. Hi ha hagut algun intent d'algun tros, hi ha fins i tot un projecte de tesi sobre els promontoris de la Nau –em sembla que a hores d'ara parat. I és que el litoral d'espadats potser encara té més matisos que els altres.

Tenen uns micromons –les cèl·lules tancades– que funcionen quasi autònomament. De vegades se'n senten simplificacions descriptives, són excuses: vas allà i hi ha una platja, hi ha una albufereta, hi ha un canvi, una evolució, etc. En aquest sentit, si hi ha un descobriment sensacional hem de parlar de les dunes adossades a la Serra Gelada. Mai ningú les havia vistes, no se'ls havia fet cas, jo no sé si són úniques en el Mediterrani. Potser ho són en eixa proporció. Coses d'aquestes si no t'hi acostes no s'identifiquen i sempre sol ser difícil l'accés a aquests penya-segats. Des de la mar, el treball no és fa més fàcil, les coses es relativitzen molt, és una altra distància. Bé, jo crec que hi ha moltes coses a fer.

I què fa ara vostè, què té entre mans?

Ara, al final de la meua carrera, l'últim tema pel qual m'he preocupat de posar en marxa, i potser serà el meu testament, són les cales, les cales mallorquines. Perquè considere una injustícia que un fet geomorfològic tan complet no tinguera el seu lloc a la bibliografia. Vaig intentar durant deu anys provocar algú que estudiara el tema i fera una tesi, però vaig fracassar dues vegades i aleshores vaig decidir muntar un equip interdisciplinari per a estudiar-ho. I en això estem.

La seua generació ha assistit a un canvi paisatgístic espectacular, sense precedents històrics. Es veia a venir o ha estat sorprenent?

Les coses no han estat explosives, per molt que s'hi diga, han estat graduals. Jo he vist Benidorm el 1954 i el 2000, si férem la comparació de cop ens moriríem *ipso facto*. S'ha fet de pressa, però l'escala humana és curta. Però jo crec que sí, que la generació meua i les immediates posteriors s'han adonat del canvi, el que passa és que se n'han beneficiat molts. Molts. Pel que fa als meus coterranis mallorquins és molt difícil trobar-ne un que no s'haja beneficiat de la repercussió econòmica o que no tinga algú en la seua família que se'n beneficie. Hem de tenir en compte que llavors es passava fam; en una illa es passa fam moltes vegades i jo n'he passada. Aquestes coses són molt difícils d'oblidar. Per això, recordant la situació de fa quaranta anys a l'actual no hi ha ni punt de comparació. Fins i tot la gent políticament d'esquerres va a parar al mateix. Aquesta gent ha assumit la màxima que el turisme és un mal menor. Ara d'aquí a la destrucció total, hi ha tants matisos que arriba un moment que és molt difícil considerar-los tots.

En aquest sentit, tant se val la costa valenciana com la de les Illes.

La costa valenciana està tan triturada que jo crec que ara ja no es diria *balearització* –que és un terme terrible i insultant i la veritat és que a un li sap molt greu–, hem d'adaptar-lo, en tot cas, avui es diria *torrevellitació*. Allò és molt pitjor. Allò sí que s'ha fet d'una manera explosiva, en sis o set anys. Ha caigut la maledicció i s'ha consumada d'una vegada. I no tenen l'excusa de la fam o de la falta d'horitzons de treball. Allò és una operació especulativa de punta a punta. El més terrible de tot açò és que no hi ha hagut mai una idea clara de què se podria fer amb el fenomen de l'ocupació del litoral. Per molt que diguen, no hi ha declaració de principis ni una llei que diga si açò pot acabar algun dia, si té límits.

Almenys hi algunes zones protegides, d'un temps ençà.

Però les declaracions de parcs naturals i altres zones protegides són coses concretes, són per exclusió i després es modifiquen quan convé. A més a més, hem arribat a una contradicció que de vegades és més perillosa: el parc natural es converteix en un atractiu per fer noves edificacions. Ara, als parcs ja no es construeix, però en l'entorn s'hi posa una concentració tal que el fenomen parc deixa de tenir efectivitat des de la perspectiva conservacionista. Això ha passat a l'Albufera de Mallorca. Des que s'Albufera fou declarada parc natural –i la va comprar el govern de la dreta en una operació que fou lloada per tots els conservacionistes del món–, totes les terres de l'entorn han estat triturades, començant per la restinga,

que no entrava dins el límit del parc. La estan triturant. És normal, allò és el paradís –per a atraure turistes– per davant la mar i per darrere l'Albufera. És molt semblant al que passà a la devesa de l'Albufera de València. Ací, els propietaris dels edificis que han quedat tenen una plusvàlua indecent, aquesta gent hauria de pagar d'impostos cent vegades més que qualsevol altre ciutadà. Tenen unes condicions immillorables: tot el parc és per a ells.

**«NO EM PREOCUPA TANT
QUE SIGA VERITAT O NO
L'EFECTE HIVERNACLE
COM AQUESTA BEATERIA DE
DONAR-LI UN
VALOR QUASI ESPIRITUAL.»**



Anem camí de ser el *sunbelt* europeu, amb totes les conseqüències que açò comporta...

Potser aquesta cosa que li he comentat del meu rebuig per viure al litoral ve d'ací. Perquè veia que anem camí de produir un desastre. En la qüestió de l'atac contra el paisatge, jo sempre he estat molt reticent, sempre he estat anti-turístic i açò ho sap qualsevol que ha llegit coses meues. Allò del monoconreu turístic és la desgràcia més trista que podem tenir i ara els nostres dirigents polítics actuals no

pensen així: creuen que tot és turisme i la resta no compta per a res. El dia que no puguem menjar ja veurem si continuarem sent turistes o no. És un contrasentit tan gran que els únics que podien parar açò vagen al contrari, distorsionant encara més, és un absurd total.

A més de la línia de costa, els paisatges agraris també se'n ressenten.

Evidentment, des d'un punt de vista econòmic, un senyor que té una terra "turística" és millor que no la cultive, li donaran més duros per posar-se la jaqueteta blanca i anar a servir als turistes. Ara, conec algun agricultor que viu relativament bé fent allò que li agrada. No tot és tan terrible com sembla presentar-se. Però bé, jo ho comprenc. Ara, a la llarga desapareixerà l'agricultura mediterrània té una sèrie de coses que són insubstituïbles. A mi, la dualitat aquesta que hi havia abans m'encantava. Allà on hi havia tarongerar no hi havia turisme al País Valencià. Era una qüestió de mentalitat. El senyor que tenia tarongers es podia permetre el luxe de menysprear els diners del turisme i ara ja no és així. Ara ja no és així.

Molts mitjans de comunicació estatals, fins i tot alguns afins a l'oposició, han celebrat l'arribada del seu paísà Jaume Matas al ministeri de Medi Ambient; hom diu que va posar alguns límits a l'expansió turística a les Balears. Comparteix aquesta opinió?

Mire, Jaume Matas si és alguna cosa és un oportunista. Això de "l'Espanya de les oportunitats" li va molt bé. Suppose que igual que l'han posat en Medi Ambient el podrien haver posat en Agricultura o en qual-



**«JO TINC UNA GRAN
CONFIANÇA EN LA NATURA.
LA NATURA TÉ ELS SEUS
RECURSOS PER A CAPGIRAR
UNA SITUACIÓ D'EQUILIBRIS
QUE ES CREEN SOBRE ELS
MATEIXOS DESEQUILIBRIS.»**

sevol altre ministeri de segona fila, dels que no importen. El que va fer ell va ser avançar-se a una actuació del Consell Insular de Mallorca, que tenia prevista una disposició per a defensar la costa de la saturació turística. Ell s'avançà, des del Govern Balear, per traure'n profit polític. Ací tenim l'oportunisme. Li ha anat bé.

També els mitjans de comunicació envien sovint als ciutadans missatges confusos i un tant catastrofistes sobre el canvi climàtic.

Bé, ací el que està clar és que la mar puja. Però està pujant des de fa segles, des d'abans que es poguera posar en marxa el famós efecte hivernacle. Pense que, a hores d'ara, la relació entre aquest efecte i la pujada del nivell marí encara no està provada. Potser les conseqüències d'aquestes emissions no comencen a manifestar-se fins d'ací molts anys.

Siga o no siga l'efecte hivernacle, hi ha un problema amb el canvi de nivell marí...

El problema, la causa d'aquesta alarma social és que ara el canvi de nivell marí implica la pèrdua de terres, quan és al contrari, no protesta ningú. De les acumulacions ningú protesta i també poden ser perjudicials. Per exemple, el cas de Portman: és una cala de la serra de Cartagena que ha desaparegut, en temps actuals, no ja històrics, dels rebliments que li arriben de les indústries i llavadors de metalls. Llevat d'alguns ecologistes ningú protestà. Però si em toca la meua propietat o el meu xalet, de seguida es protesta. El sentiment de la pèrdua és una cosa que té un aspecte més noticable que el guany. Tot açò seria un bon argument per dir que la zona maritimoterrestre en lloc de cent metres en tinguera cinc-cents. Ningú ho dirà.

Ara, per a mi, com més gran siga el domini públic maritimoterrestre millor. El que passa és a l'inrevés, que els senyors que construeixen allà demanaran indemnitzacions a l'estat, com els que edifiquen en una zona inundable, vora riu, en demanen quan ve la riuada quan han construït il·legalment. Això és un desequilibri de la natura, és èticament dolent, no hi ha mesures per a prendre o preveure determinats problemes? Jo crec que sí que n'hi ha. Avui, al barri del Cabanyal, si tenien rostària ja no basta, han de bombejar les aigües residuals. Holanda està des del segle XI amb bona part del seu territori per davall del nivell marí, i no és una cosa catastròfica. Tenen un nivell de vida dels més alts d'Europa, tot i que han d'invertir una part del seu pressupost en la lluita contra el nivell marí. Jo no crec que siga tant com açò; ara, que tampoc es pot ignorar. Però, a banda, jo tinc una gran confiança en la natura. No sé si sóc providencialista o simplement sóc "naturista". Tinc una confiança que la natura té els seus recursos per a capgirar una situació d'equilibris que es creen sobre els mateixos desequilibris. Si creguéssim per exemple les profecies sobre l'Albufera de València, fa molts anys que ja no tindríem Albufera i en tenim, ...en tenim.

A més, ni les persones ni l'Albufera són imprescindibles per a la naturalesa.

Això és una altra qüestió. L'Albufera no és un valor absolut. Més encara, no és un valor natural. I això en tots els aiguamolls. Aquí hem creat un valor social que no existia abans i l'hem creat sobre una base idíl·lica o rousseauiana del paisatge; li donem un valor destacat perquè allò que la major biodiversitat o productivitat biològica està en aquests ecosistemes. Fa cent anys era un valor perjudicial. Però en la qüestió del canvi de nivell marí, l'obligació que té un estat de lluitar contra això és una obligació molt relativa. Està clar que s'ha de defensar Venècia de la desaparició. Però si no és Venècia, si és un litoral qualsevol, val la pena? S'haurà de fer un balanç de les intencions i de les necessitats. Sobre què es vol salvar. Si la mar vol entrar, ha d'entrar. Es passa amb una facilitat extraordinària de les connotacions ètiques a les estèti-

ques o a les jurídiques. No em preocupa tant que siga veritat o no l'efecte hivernacle com aquesta beateria de donar-li un valor quasi espiritual.

En aquest sentit, vostè està d'acord amb Ramon Folch quan denuncia –al seu "Diccionari de Socioecologia"– cert component irracional en algunes reivindicacions del moviment ecologista.

Sí, passa un poc també en la defensa dels boscos. Un bosc abandonat, totalment intacte, és un bosc que seria el *súmmum* de la "naturalitat", ara, perillosíssim des del punt de vista dels incendis. Entre açò i les neteges que avui es fan hi ha termes mitjans, que és el que també diu Folch, que abans no hi havia tants d'incendis simplement perquè la gent anava a buscar llenya al bosc i el netejaven d'una manera poc agressiva. Ara si s'abandona totalment... Bé, jo dic açò

perquè el valor bosc en si, si no hi podem entrar, és un poc com el de la costa, si la costa estigués tan bé, tan bé, tan bé que no hi poguéssim anar, per a què servirà, per a qui? Perquè hi vaja un ecologista cada any, per anar allí i veure si no trenca res. Fa molts anys en un congrés hispanofrancès de coses del litoral vaig dir: per a què defensem el litoral? I és un poc açò. L'ecologista és un *boy scout* que diu: tots els altres embruten, tots els altres són destructors –jo mateix he tingut aquesta sensació–, jo sóc una persona respec-

tiosa amb la natura i vull la natura per a poder-ne fruir jo. Els altres molesten, criden, porten radiocassetes, canten, fan malbé les plantes, fan foc, etc., però jo no. Aquest sentiment d'exclusió el tenen. I a mi també em molesta molt la turba: jo, d'una platja on hi ha gent me'n vaig de seguida, jo vaig a les vuit del matí a banyar-me si hi vaig o els dies de la setmana que no hi ha ningú, sóc un autèntic maniàtic en aquest sentit. Ara bé, per una colla de catorze *boy scouts* s'ha de reservar tot el litoral valencià? Seria fantàstic, perfecte. Però un ha de reconèixer que la gent té dret igual i hem de resoldre el problema d'alguna manera.

**«MIRE, JAUME MATAS
SI ÉS ALGUNA COSA ÉS
UN OPORTUNISTA. AIXÒ DE
"L'ESPANYA DE LES OPORTUNITATS"
LI VA MOLT BÉ.
SUPOSE QUE IGUAL QUE L'HAN
POSAT EN MEDI AMBIENT EL
PODRIEN HAVER POSAT EN
AGRICULTURA O EN QUAALSEVOL
ALTRE MINISTERI DE SEGONA FILA,
DELS QUE NO IMPORTEN.»**

